Lo Somatent

DIARI REGIONALISTA Y D' AVISOS Y NOTICIAS

Any XV — Reus, Dijous 18 de Janer de 1900 — Núm. 3.469

PUNTS DE SUSCRIPCIÓ

En la Administració d' aquest diari y en las principals llibrerias d' aquesta ciutat y de fora.
En Barcelona, litografia Mallofré, carrer Junquera, 6.
No 's retornan los originals encara que no 's publiquin.

Administració y Redacció
PLASSA DE LA CONSTITUCIÓ, (PORXOS)

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

Reus, un mes. . . . . Ptas. 1
n provincias trimestre. . . . . . » 3'50
Extranger y Ultramar . . . . » 7
Anuncis, á preus convencionals.

Farmacia Serra

12 ANYS de continuadas curacions y d' una aceptació general, son las millors probas pera demostrar que 'l XAROP SERRA es lo millor remey pera combatre per crónica y rebelde que sía tota classe de...... TOS

La que paga més contribució de la provincia.

CEPS AMERICANS

Hort de Pau Abelló

tocant á la carretera de Tarragona, ARRELATS molt superiors. Preus ventatjosos. Autenticitat garantida.

Pera tractar en lo mateix hort ó carrer primer Roser núm. 4.

Llibreria y papería Y objectes d' escriptori

S. LAGUNA

La que vent mes barato.

Montarols, núm. 31.

VINYAS AMERICANAS

MARCIAL OMBRÁS
PROPIETARI AGRICULTOR
FIGUERAS (Girona)

150.000 peus de 5 á 10 anys que produheixen anyalment:
DEU MILIONS D' ESTACAS — DOS MILIONS DE BARBATS
No compreu res sens visitar los meus criaderos que son los més antichs é importants d' Epanya.
PREUS REDUHITS

Secció doctrinal

El catalanisme á Lleyda

Compta la nostra santa causa á la ciutat del Segre ab un propagandista incansable, un verdader apóstol de la idea que aprofita totas las ocasións pera treballar en pro del catalanisme: tal es el Governador civil de la provincia, senyor Martos.

El Govern de Madrid te un excelent representant á la ínsula lleydatana. Poch s' ho pensa el ministre de la Governació que 'l Governador de Lleyda serveixi tan be als seus propósits á la vegada que á las nostras ideas.

Un día el senyor Martos se digná donar una mirada per tot el *seu* territori y adonantse de que entre 'ls naturals s' hi comensan á mostrar desitjos de sapiguer que 's fan del quartos que 'ls *altres* els hi administran, priva á tots els Ajuntaments que están baix el seu domini, que s' adhereixin á la idea de celebrar un Concert económich ab l' Estat.

Ja sabám els resultats que tal disposició va donar.

Mes endavant, sabedor de que fins á dintre *casa seva*, hi ha quí te aspiracións de que Catalunya se governi y administri á la catalana, fa instruhir expedient contra els funcionaris que á tals atreviments arriban...

Y sobre aixó diu un periódich de Lleyda escrit en castellá:

«No parece sino que haya empeño en repetir aquí la edición de lo ocurrido en Cuba y Filipinas—¡Que políticos!»

Ara el denhen haver esverat al Governador la munió de manifestacións del ideal catalanista que 's presentan en la seva *seva provincia* y ell disposat á castigar con *mano fuerte* als *rebeldes*, se proposa la extinció de las societats de propaganda, havent enviat al efecte als Tribunals, els Estatuts de las Associacións y Agrupacións catalanistas de la *provincia* tan felisment governada.

El Govern de Madrid, en prova del efecte que porta al catalans, va volguer fernos celebrar la entrada del any nou y al efecte indubtablement en obsequi nostre, va dictar una lley en la que s' hi llegeix:

«Art. 4.º El articulo 248 del Código penal queda adicionado en la siguiente forma: «Con las mismas penas serán castigados los ataques á la integridad de la Nación española ó á la independencia de todo ó parte de su territorio, bajo una solo ley fundamental y una sola representación de su personalidad como tal Nación.»

«Art. 5.º Si los delitos á que el artículo anterior se refiere fueren cometidos par medio de la imprenta, al grabado ó cualquier otro medio ó forma de publicación, ó en Comisiones ó Corporaciones por medio de discursos ó emblemas, las publicaciones que por ellas fueren objeto de dos condenas sucesivas y las associaciones en que se cometan por dos veces en espacio menor de dos años, podrán ser suprimidas unas y disueltas otras por la Sala segunda del Tribunal Supremo, á petición del Ministerio Fiscal y en forma de recurso extraordinario, que se sustanciará con sujeción à lo prevenido en el artículo 959 de la Ley de Enjuiciamiento criminal.»

Aixis diu la lley publicada á la «Gaceta» del 2 de janer.

El zelós Governador civil de Lleyda, encara no devia arribar al *por tanto, mandamos* que ja posá mans á la obra pera fer cumplir el manament de Madrid.

Y al efecte, volent ser un fidel cumplidor de la voluntad del Govern, ha enviat al examen dels tribunals, els Estatuts y Reglaments de las societats catalanistas, fondentse segons sembla en que ditas societats tenen per objecte conseguir «la autonomía catalana con ley fundamental y poder ejecutivo y legislativo propios.»

Pero nosaltres hem de fer constar que l' excessiu zel del senyor Martos, l' ha dut massa enllá. Torni á lleigir l' article quart de la lley nova en que 's funda y veurá que 'n ell se tracta de castigar els atachs á la integritat d' Espanya *baix una sola lley fonamental y una sola representació de sa personalitat com á tal Nació.*

Quant el Governador de Lleyda descubreixi una societat catalanista que fassi actes encaminats á conguir una sola lley fonamental y una sola representació de la soberanía d' Espanya, allavoras podrá proposarse la disolució de tal societat.

Totas las associacións catalanistas de la provincia de Lleyda, enteném nosaltres que 's proposan treballar pera la consecució del programa de Manresa, quina legalitat ha sigut reconeguda varias vegadas. Dit programa parteix de la base d' un poder superior al regional, representant únich de la soberanía del Estat espanyol; poder central que está per damunt de tots els altres organismes que puguin establirse, quinas funcions y representació quedan limitadas per sa propia naturalesa.

Creyém que poden estar ben tranquils els nostres companys de las diferentas comarcas de la provincia de Lleyda, y més que tranquils, ben contents del especial apoyo que 'ls hi presta el Gobernador ab sa fructífera campanya.

Acte de justicia

D' un quant temps ensá, ve la prempsa catalanista de Barcelona posant de manifest la divisió que en lo camp de las nostras ideas hi regna; divisió que la majoria considera es més filla d' antagonismes personals que de diferencias de criteri, puig havent realisat uns y altres ab la major armonía, responsables son tots, de lo que s' ha fet fins fa ben pochs mesos; á tots, donchs se 'ls pot considerar igualment catalanistas y no 's pot creurer que los uns hagin d' esser considerats com á traydors y 'ls altres com á purs. No, no; los de «fora» poden parlar ab mes sanch freda; lo catalanisme es únich, los catalanistas son únichs; lo que hi han sobrat en las polémicas, son las paraulas groixudas, las dicteris y calumnias, donant un trist espectacle que hem vist ab disgust moltíssims catalanistas dels pobles y en general totas las personas imparcials que poch á poch se 'ns van acostant.

Un deber de justicia, fins un cárrech de conciencia, m' obliga á dir lo que sé.

Les diferencias no las promogué la carta d' en Polavieja á n' en Domenech; feya temps que estavan latents, faltant tant sols rascá la mixtura pera que s' encengués la metxa. Los gelos, envejas, amors propis y

demés misérias humanas, anavan apilotant la llenya pel dia que s' encengués lo foch de la discordia. Esclatá al fi lo rompiment y avuy já es impossible tornar enrera, per trobarse las passions massa excitadas.

Molts han dit la seva, y en aquest cás bé puch manifestar la meva opinió sense pretensions de cap classe.

La culpa es negra y ningú la vol. No pretench, donchs, molestar ni á fer càrrechs á cap dels que més s' han caracterisat en aquesta campanya contraproduhent pera la bona marxa del catalanisme.

A mon entendrer no hi han hagut traydors, ni cap mena de tractes encaminats á comprometrer lo catalanisme. D' en Lluís Domenech se n' han dit pestes, convertintlo en verdader cap de turch: de la Junta Permanent de la «Unió Catalanista», que l' any passat se trobá en mitj del desori produhit pels desastres d' Espanya, se n' han dit á la alsada d' un campanar: la passió hi ha jugat més que l' amor patri, encare que á simple vista sembli lo contrari.

En Domenech es de sobras conegut en lo camp catalanista, y tots los vells catalanistas saben los sacrificis que á tothom ha fet en tots conceptes per la causa. Ell acaba de donar detallada explicació de lo que succehí ab los suposats «tractes y conxorxas» ab en Polavieja; y lo que ha dit es veritat, puig es home que diu y fá lo que pensa, algunas vegadas potser ab massa cruhesa: está en son temperament. La ferma amistat que d' antich m' hi uneix, fà que entre 'ls dos hi hagi hagut sempre una gran intimitat en materia de catalanisme, y may, pero jamay, l' he trobat en un moment indecís, sempre, pero sempre, l' hi he vist un amor extraordinari, pur, á proba de desenganys, per Catalunya. Avans de lo d' en Polavieja, preveya lo que d' ell se diría y 'ls dicteris que 'ls falsos amichs l' hi tirarian en cara; res lo deturá; sabia que travallava per Catalunya y aixó 'l satisfeya. Los traydors no 'n son de lo mena d' en Domenech.

Al dir are d' ell la opinió que 'n tinch formada, escassíssim valor té devant del públich, pero hi han fets que ho acreditan. L' home que essent president de «La Lliga de Catalunya», vá esser l' ánima de la campanya contra l' article 15 del Códich Civil. que ab grandíssims travalls lográ la creació de «La Unió Catalanista» y pregant als indiferents é indecisos, algunas d' ells avuy radicals, y fent tota classe d' esforsos logrà se reunís á Manresa la primera Assamblea; que no pará fins veurer á «La Renaixensa» rejuvenida en aquella temporada que sortí en duas edicions, matí y vespre; l' home que tota sa vida ha sigut un sacrifici per la idea, no pot ser considerat com á traydor: adúch si hagués pecat, mereixería la consideració y respecte dels catalanistas. Detalls hi han en sa vida política catalana, que may n' ha conegut d' altre, que l' acreditan de sencer y després. Quant més forta era la calumnia y las injurias queyan sobre d' ell com á pluja menuda, sense mourers de casa, va esser solicitat pera 'l cárrech de Ministre de Foment y Diputat per Barcelona; se posava empenyo en que aceptés, y ell, en Domenech, tant befat y casi aborrit per molts catalanistas, contestá secament ab un telegrama tant lacónich com expressiu, que deya: «No dech, ni puch, ni vull». Aquets tres mots retratan á un home de carácter y acreditan á qui 'l suscriu.

Sé que al publicar aquets detalls fins avuy secrets, molestarán molt á n' en Domenech, qui 'm podrá dir que abuso de l' amistat; pero també sé que es anar contra la conciencia no ajudar al amich quan se 'l veu injustament llensat al llot de la calumnia.

Me mou á dirho, 'l desitj de que 's dissipi aquesta admósfera de rancúnia que sobre d' ell, y dels molts que pensan com ell, se 'ls ha volgut redejar.

Y ab en Domenech, hi han involucrat los individuos de la Permanent, quant aquesta, à mon entendrer, obrá en aquellas circunstancias ab una lleal tat y delicadesa dignas d' alabansa. La Permanent obra ab llealtat y delicadesa, no prenent cap acort sens avans consultarho ab los delegats. Puch dir que, havent sigut per duas vegadas consultat, com altre de tants, sempre los individuos de la Junta nos digueren als reunits que volían saber nostre parer y 'l dels companys d' ideas de las respectivas comarcas, fent com una especie de plebiscit y obrant, com aixís ho feren, segons lo parer, que be pot dirse fou unánim, com se demostrá posteriorment en l' Assamblea de delegats.

Y per cert que en una d' aquellas íntimas reunions, qui parlá més, qui 'ns doná més detalls de sas entrevistas ab en Sellarés, fou lo ben amich Folguera, actual President de «La Unió Catalanista»; y ¿qui tenía de pensar que 'n Folguera, ben conegut per son radicalisme obrés de mala fé al entrevistarse ab personatjes polaviejins? De la mateixa manera que ningù posá en dupte la llealtat d' en Folguera y Durán, no 'l posárem referent á la dels individuos pertanyents allavors á la Permanent. Per altre part, hi ha una altre circunstancia digna d' aplauso, y es que aquella Junta, fins are ha sigut la *única* que avans de resoldre un punt determinat, que á son judi podía esser diferentment interpretat, cridá als delegats en consulta privada, avans de la pública pera evitar los efectes del parlamentarisme. No censurém á las demés Juntas, molt al contrari creyém que han obrat sempre ab la mateixa noblesa de miras y major bona fé: apuntém lo que passá. Y aquesta consulta causá bon efecte entre 'ls de fora, no perqué consideressim impresoindible son parer, sobre tot lo meu que ben poch valía, sinó perque 's demostrava prácticament l' esperit regionalista. Recordo que al despedirme del senyor Gallissá y demés companys de Junta, al felicitarlos per aquest acte de confiansa que ab nosaltres havían tingut, en Lluís Nadal, de Vich, hi afegí: «que aixó era fer las cosas á la catalana».

¿Si tots som catalanistas, com ho som, perqué 'ns hem de calificar de radicals y evolucionistas?

¿Si tots aném per un mateix fí, perqué 'ns hem de barallar nosaltres ab nosaltres, engreixant al enemich?

Si en bona hora cada hú esculleix lo camí que creu més fácil, que es respectiu tots los que van de bona fé; y de bona fé ne veyém en los dos camps, puig en los dos hi han homes que han fet sacrificis, que 'n fan, perqué senten amor per Catalunya; en los dos camps hi veyém igualment una juventut entusiasta, y ab tants bons elements no hi ha cuydado que 's perdi la causa catalana.

No obstant que Deu nos ilumini á tots.

M. Serra y Font.

(De *La Costa de Llevant*).

CRÓNICA

Sessió del Ajuntament

Baix la presidencia de D. Pau Font de Rubinat y ab assistencia dels senyors regidors Borrás, Pallejà, Quer, Jordana, Artés, Briansó, Massó, Aguadé, Serra, Vergés, Navás (J.), Guasch, Romero, Muñoa y Casagualda, se celebrá ahir nit la de segona convocatoria corresponent á la present setmana.

Llegida l' acta de la anterior quedá aprobada.

Los B. O. de la present setmana no porta res d' interés pera la Corporació.

Se doná compte de varias solicituts de particulars dictaminadas per las seccions corresponents, entre las que 's troba la del assumpto de guarderías rurals, quin després d' algunas discussions s' acordá que quedés per vuit dias sobre la taula.

Se llegí, y 'n quedá enterat l' Ajuntament, un estat del moviment de la Casa de Caritat, Hospital y Presó durant l' any de 1899.

Y després d' aprobarse varis comptes de particulars contra l' Ajuntament, s' aixecá la sessió.

—

L' últim número del quinzenari catalanista «La Nació Catalana» ve tot ell dedicat á «La Veu de Catalunya» y als seus amichs, y sense que siga 'l nostre esperit lo molestarlo ens sembla que la «Nació» hauría empleat millor lo temps y 'l paper combatent als verdaders enemichs de Catalunya, donchs al nostre criteri «La Veu de Catalunya» ha fet tants ó més catalanistas que cada una de las publicacions que en defensa de la nostra causa veyan y veuhen la llum en nostre primpcipat.

Com ja varem dir al intervenir en aquest deplorable incident, es qüestió d' obrar y pensar á la catalana procurant no plagiar á la gent del altre costat del Ebre que en tractantse de qüestions personals ó de vanitat son las mes escandalosas y xerramecas del mon civilisat.

—

Lo temps sech y ventós que ve regnant es lo més apropósit pera agafar algunas d' aquestas malaltías modernas, com son *dengue*, *trancazo*, *influenza*, etcétera, y per lo tant recomaném als nostres lectors que prenguin totas las precaucions possibles pera evitarse la molestia de donar hostatje á hostes tan desagradables.

—

No será tant.—Un paper que surt cada setmana diu que si se li va á buscar dos ó tres números en nom de la Alcaldía que no 'ls donará; de ferho á dirho hi va una mica de diferencia y al arribar al dissapte ó al diumenge ja veurán com s' haurá errat, com se va equivocar en dir que totas, *absolutament*, presentavam lo rebut de suscripció al Ajuntament.

—

Son molts los milions de redoltas americanas ó «arrelats», que 's plantan en la comarca de Montblanch. Lo preu de las mateixas, y en relació á sa calitat, es de cinch á vuit duros miller.

—

Lo mestre director y concertador de la companyía lírica que deu debutar lo próxim dissapte, se troba malalt á Barcelona á causa del «dengue».

—

Lo próxim diumenge dia 21 del actual en lo teatro de la concorreguda y elegant societat «El Alba» se posarán en escena per la secció d' aficionats de la mateixa, las comedias en un acte «Un diner á Miramar» y «Per una solfa». En dit dia hi pendrá part la aplaudida banda «Juventud Reusense», executant avans del primer acte y en l' intermedi del primer al segon, bonicas y escullidas sinfonías de son vast repertori.

Acabará la festa ab l' acostumat ball, quin programa anirá á cárrech de dita banda, per lo qual promet dita societat veures molt concorreguda.

—

Lo recaudat en la Administració de Consums d' aquesta ciutat per diferentas especies, durant lo dia d' ahir, puja a 649'73 pessetas.

Varietats

En Petroli

De la passada guerra civil ne conserve el recort de dos tipos essencialment diferents l' un del altre, del tot oposats, enemichs irreconciliables, que cada hu xifrava sa major gloria en la mort del altre, en l' extermi de sa partida: el Nen de Prades y en *Petroli*. El primer ja 'l coneixen mos lectors; el segon vaig á presentarlo ara.

Se deya Manel Orozco, era fill de las serras andalusas, petitó, moreno, casi be negre, barba arrapada, negra y ulls sanchnosos y vius y veu ronca, imperativa y sempre de mal humor. Capitanejava una companyía de voluntaris reclutats entre la peste del Camp de Tarragona, xicots de 18 á 20 anys, desgarriats de casa seva, que 's passavan els dias menjant gallinas y conills robats pels recons dels forts ó per las tavernas, recorrent tot el repeu de la montanya de Prades, esperant que 'l Nen s' atrevís á baixar al Camp ó que 'l seu capitá els portés per aquellas serras en busca del seu rival.

Don Manuel, vagorós y demócrata com els seus voluntaris, á pesar de son cavall, son sabre, son revólver y son kepis, se 'n entrava també per las tavernas y deya ab un ronch:

—«Ponga V. petróleo».

La tavernera li posava una copa d' ayguardent.

—«¿Qué ha puesto V? Pero si no hay aquí petróleo para una luz! Coja V. ese vaso de enmedio de la jofaina y llénelo, que bien me lo necesito».

Llavoras la tavernera omplía d' yaguardent el vas destinat á l' aygua y en *Petroli* l' engolía com si hagués estat aygua ab belade. Y per tot no demanava més que *petróleo* y en *Petroli* li quedá y per en *Petroli* 'l conegué tothom.

Com á obra de sos coneixements militars y estratégichs, edificá una torre de telegrafía óptica que encara avuy se la coneix per «Torre d' en Petroli».

Entre La Riba y Picamoixons, al bell mitj mateix del estret que uneix la Conca de Barberá ab el Camp de Tarragona, hi ha un motlló ab una punta que domina tot el Camp, la Conca y las vessants de las montanyas de Prades. Allí, en aquell punt de vista magnífich, edificá en *Petroli* la seva torre de senyals, que encara s' alsa avuy dia.

Hi ha en la comarca recorts molt doleresos de la construcció d' armatost. Un dia els uns, un dia 'ls altres, els vehins d' aquells pobles per ordre d' en *Petroli* havían d' acudir de bagatje á treballar en la construcció de la torre, y 'l que volía escaparsen, sols llogant un home á bon preu ó pagant un bon jornal pedía lliurársen.

Com que en *Petroli* tenía una rabia endiablada als habitants de la montanya, perque en cada hu d' ells hi veya un carlista y un partidari del Nen, en *Petroli*, de bon matí recorría á cavall la carretera en espera que passés algun montanyench.

Passava un home despedit:

—«Dónde va V., paisano?

—Vaig á mercat á Valls.

—«Pues déjese V. de mercados y se va arriba de bagage á ayudar á los de la torre. Vive, vivo.»

Y l' home pera fugir dels cops de fuet que l' amenassavan, emprenía la costa cáp á ajudar als de la torre.

Mes tart passava un altre montanyench ab un animal carregat de cairats:

—«Mire V. faltan algunos maderos para la construcción de la torre de señales y se los lleva V. arriba de buen grado ó de mal grado, ¿entiende V?»

—Es que no son meus, son per en Pó de Valls—feya 'l pagés desentenentse.

—«Cómo! se los lleva V. á los que trabajan arriba

ó le salto á V. la tapa de los sesos, revoltoso, cárlista vergonzante! ya os daré yo qué hacer con esa torre.»

Y aixís, l' un dia darrera l' altre, la torre d' en *Petroli* aná pujant, fins que un dia s' alsaren demunt d' ella unes fustes en forma de debanadoras desballestadas que avisaren als pobles del Camp els moviments dels carlistas ensenyorits de la montanya.

Quan el Nen de Prades, desde las costas d'aquellas montanyas, ab sa vista d' esparver, vegé que sobre 'l turó de l' estret de la Riba s' alsava aquella torre ab aquell estrany encreuhament de fustes que á la nit se guarnían de llumets, que pujavan y baixavan, ja no li va fer gayre bon ventre. Desconfiat, com á bon montânyenoh, pensá que alló podía ser una mena de trampa que en *Petroli* li parava, com las que ell solía parar als conills del bosch quan era rabadá, y desde aquell dia el Nen ja no s' atreví à baixar al Camp, temerós de ser copat per la tropa y 'ls voluntaris.

Alashores en *Petroli*, seguint el concell de Mahoma, veyent que la montanya no anava cap á n' ell, ell se decidí á anar cap á la montanya.

Un fret dia d' hivern, equipá bé la seva gent, ben provehidas las cartutxeras, ben raccionats, ab las mantas encreuhadas á l' esquena, ab las barretinas vermellas ficada fins á las orellas y 'l cos ben calent de *petroli* de la taverna que acabavan de visitar, las emprengueren montanya amunt, en busca del terrible *Nen*.

Entre la seva gent, montant un cavall negre, anava en *Petroli*, casi desarropat apesar del fret que feya, calent pel beure y pel entussiasme de l' empresa que portava á terme. A l' un costat del cavall caminava un guia y al altre un assistent, ab quins sostenía animada conversa parlant de las contingencias que 'ls podían sobrevenir.

El camí de La Riba á Capafonts, ahont segons confidencias se trobava 'l Nen, va sempre pel fondo del riu Brugent que 's troba sembrat com un rosari de molins paperers. En *Petroli* á cada un d' ells feya alto, entrava dins sens baixar de cavall, demanava noticias dels carlins, y sens que ni li donguessen temps de demanarho, els paperayres li presentavan l' ampolla del ayguardent, que ell se bevía á gots, com l' aygua, tot exclamant:

—«Buen *petróleo* para el condenado frío que está haciendo».

Y del un molí al altre, en *Petroli* y 'ls seus voluntaris arribaren al bell fons del riu entre 'ls llogarets del Pinatell y Farena, que s' aixecan un á cada costat de montanya, en el bell plà de la sima del un costat y altre.

Allí varen ser els treballs.

Sobre 'l plá de Pinatell aparegué la partida del Nen de Prades, que desde baix aparaixian com una rengle de pins plantats al cayre del cingle. Comensaren á ploure 'ls cops de roch tirats ab la fona, petavan de tant en tant alguns trets, y las balas y las rocas, pitjors encara que las balas, se sentían rebotre per las lloancas del riu ó alsavan glops d' aygua rebotent per sobre 'ls gorchs mitj glassats.

Desde baix la defensa era inútil: En *Petroli*, aconsellat pel guia, determina guanyar la banda oposada y crida á la seva gent:

—«Ganad la orilla opuesta del rio y trepad por la ladera hacia Farena y Montral.»

La palânca que portava al camí de Farena havía desaparegut; aixís fou que 'ls voluntaris s' afanyaren á posar passeras, quan en *Petroli*, esperonat per las rocas y las balas que queyan de dalt, á cavall y ab el fuet á la má comensá á resseguir la vorada del riu, repartint fuetadas y exclamant:

—«¡Al vado! ¡al vado! Cobardes, al vado!

Els voluntaris, fugint del alcans del fuet s' anaren tirant de peus al riu y comensaren á pujar la costa, empaytats pels crits, els renechs, las maladiccions y las fuetadas d'en *Petroli*; espardenyas, camas y calsons se 'ls torná tot de vidre, tesso, glassat, ert.... ¿Quí de ells no malehía de tot cor á aquell home sense entranyas?

En menos de mitja hora guanyaren el plá de Montral. L' esglesia del poble s' alsa al bell mitj del turó, sota l' esglesia, escalonat, hi ha la rectoría, sota la rectoría una gran era, y sota l' era un regular planell ahont feu colocar la seva tropa. En *Petroli* se colocá sobre l' era, passejantse amunt y avall com un esperitat; estava borratxo, cego, perdut; mirá ab els «gemelos» cap á l' altre banda de riu ahont encara 'ls carlins estavan parats, y á pesar de la distancia inmensa y del fondo que 'ls separava, cridant com un boig y brandant el sabre, maná rompre 'l foch á la seva tropa. Tothom comprengué que aquell tiroteig era inútil, que las balas no arribavan ni á mitj camí, pero ¿quí era capás d' oposarse á las ordres d' aquell mal esperit en forma humana?

Per fi, un noy de divuyt anys, plorant encara de rabia dels cops de fuet y del glas que li entumía las camas, deixá 'l seu lloch, doná un tom per sota 'l peu de l' era, tragué 'l cap per la banda oposada, y veyent en Petroli d' esquena cridant, malehint y brandant el sabre, reposá 'l canó de sa carabina sobre la vora de l' era, prengué puntería, disparà y en Petroli rodolá com un capdell per terra.

Quan els voluntaris s' adonaren de la mort del capitá pararen el foch, sense cumpliments el lligaren travesser sobre la sella del cavall y 'l baixaren á la vila, ahont l' enterraren com un héroe, passejantlo pels carrers sis homes á l' estre sos voluntaris, no 'l ploraren gens ni mica.

Quan la guerra fou acabada, per ningú era un secret que á n' en Petroli l' havían mort els seus mateixos, pero ¿quí l' havía mort?

Quan després aquella colla de xicots foren llicenciats y perduts, sense ofici ni benefici, s' arrossegavan per cafés y tavernas, vivint de las escorriallas de la guerra volían alegar algun mérit davant de la gent pacífica que tant havía sofert durant aquells anys, exclamavan ab orgull y ab certa dignitat:

—Es que jo vaig ser qui vaig matar á n' en Petroli.

Y tots havían mort á n' en Petroli.

JOSEPH ALADERN.

Secció oficial

Registre civil

del dia 16 de Janer de 1900

Naixements

Manel Queral Espanyol, de Rafel Tecla.—Ferrán Muños Vergés, de Francisco de Paula y Rosa.—Francisca Balsells Alberich, de Joan y Teresa.

Matrimonis

Cap.

Defuncions

Jascinta Ferrán Pujol, 3 dias, Nou de Misericordia, 10.

Secció religiosa

Sant d' avuy.—La Cátedra de Sant Pere à Roma.

CULTS RELIGIOSOS

Iglesia de las Carmelitas Descalsas

Avuy se comensará la solempne funció de Quaranta Horas. Tots los dias se posará de manifest á S. D. M. à las nou, y á continuació 's cantarà l' ofici esceptuant lo diumenge que 's cantará à dos quarts de deu. A dos quarts de set de la tarde 's dirá 'l Seráfich Trissagi y á las set se reservará á S. D. M.

Sant de demá.—Sant Canut.

Secció comercial

Bolsí de Reus

CARRER MONTEROLS, NÚMERO 27

Cotisació á Barcelona á las 4 de la tarde del día de ahir.

Interior	69'47	Cubas del 86	80'93
Orenses	13'15	Cubas del 90	67'81
S. Juan	'	Aduanas	101'75
Norts	54'30	Ob. 5 0[0 Almansa	94'50
Fransas	47'65	Id. 3 0[0 Fransa	47'25
Filipinas	86'37		

PARIS

Exterior	68'	Madrid	'

GIROS

París	28'20	Londres	32'30

—

J. Marsans Rof

Representant en Reus: JOAQUIM SOCIATS

CARRER SANTA AGNA, 26. (*Telèfono núm. 21*)

Cotisació á Barcelona á las 4 de la tarde d' ahir:

Interior	69'45	Aduanas	101'75
Exterior	'	Norts	54'25
Amortisable	'	Fransas	47'65
Cubas 1896	81'	Orenses	12'10
Cubas 1890	67·87	Obs. 6 0[0 Fransa	90'50
Filipinas	87'15	Id. 6 0[0 »	'
Exterior París	68'12	Id. 3 0[0 »	'

GIROS

París	28'20	Londres	32'30

Cambis corrents

en lo dia d' ahir donats per la Junta Sindical del Colegi de Corredors de Comers de la plassa de Reus.

CAMBIS EXTRANJERS

	Ops.	Diner.	Paper.
Londres 90 dias fetxa.	'	31'85	'
» 8 dias vista	'	'	'
» vista	'	32'25	'
París 90 dias fetxa	'	'	'
París vista	'	28'	'
Marsella 90 dias vista		'	'
» 8 » »	'	'	'

VALORS LOCALS	DINER	PAPER	OPER.
ACCIONS	Ptas.	Ptas.	
Gas Reusense.	675		
Industrial Farinera	650		
Banch de Reus de Descomptes y Prestams		675	
Manufacturera de Algodón	140	150	
Companyía Reusense de Tranvías	25		

Anuncis particulars

PERA VENDRE

Ho está una botiga de pesca salada y en un punt molt céntrich d' aquesta ciutat. Las condicions serán ventatjosas pera 'l comprador.

Pera informes en aquesta imprempta.

BIENVENIDO ESTEBAN LAHOZ

Doctor en Medicina y Cirugía

Especialista en enfermetats de cirugía, operacions y secretas.

Consulta de 11 à una y de 6 á 8.—Gratis als pobres, de 5 á 6.

Arrabal Robuster, 11 y 13, primer.

Gran dipósit de fems

DE

JAUME SIDÓS

Camí de Tarragona (Dressereta)
derrera del convent

En dit dipósit se venen fems als preus següents:

1.ª classe, 14 pessetas los 100 paners.
2.ª » 13 » » »

Aquets fems estan barrejats de desperdicis del matadero y de comunas.

Telégramas

Madrid 17.

Avuy conferenciarán lo quefe del gobern y 'l president del Consell Suprém de Guerra y Marina.

Aquest l' enterará de lo que va ocorre ahir en lo Consell en la vista que se celebrá relacionada ab la revisió del procés de Montjuich.

Se creu com molt probable que s' arribi aviat á la revisió del procés.

—Lo senyor Silvela ha portat á la firma un decret ratificant lo tractat ab l' Holanda.

—Sogons las últimas noticias de Manila lo nùmero de presoners que queda pera lllbertar, ascendeix á dos mil.

—Ha terminat á Vigo, contra lo que 's creya, la vaga dels treballadors de la fábrica de conservas.

Los amos han accedit á tot lo que demanavan sos operaris.

A Málaga segueix com ahir, sense resoldre, la vaga dels treballadors dels tallers dels ferrocarrils andalusos.

París, 17.

Diuhen de Londres, que l' acort secret del govern, de no enviar més soldats á l' Africa del Sur, ha causat en la ciutat un efecte terriblement pessimista.

Tot fa creure que 's tracta d' un comensament de pàu.

—S' accentúa 'l rumor de que las forsas inglesas s' aproximan á Ladysmith.

—Ahir continuava lo bombeig á Modder-River.

Imp. de C. Ferrando.—Plassa de la Constitució.

PASTILLAS FONT

Cloro-Boro-Sodicas á la Cocaina y al Mentol

Son lo millor remey en las laringitis catarrals en general, amigdalitis y faringo-laringitis, tant exudativas com ulcerosa y granulosa; tos faríngea, ronquera, afonia y en general en las inflamacions de la gola, etc.

Dipósit general. Farmacia de A. SERRA.—REUS.

De venta en totas las bonas farmacias y principals droguerias.

Com fluidificants espectorants y treure la TOS

los CARAMELOS PECTORALS del

METJE SALAS

A 150 pessetas caixa

Á Reus D. ANTON SERRA, arrabal Santa Anna, núm. 8.

Societat general de transports marítims á vapor de Marsella

Serveys del mes de Janer de 1900

Línea directa pera 'l Rio de la Plata

Sortirán de Barcelona directament pera Montevideo y Buenos-Aires los magnífichs y rápits vapors francesos

lo dia 11 de Janer lo vapor "Bearn"
lo dia 21 de " " "Italie"

LINEA PERA 'L BRASIL Y RIO DE LA PLATA

Sortirá de Barcelona lo dia 27 de Janer pera Rio Janeiro, Santos, Montevideo y Buenos-Aires lo grandiós y acreditat vapor francés

Les Andes

Consignataris á Barcelona, RIPOL y C.ª, Plassa de Palacio.—Barcelona.

ALTAS

Y

BAIXAS

pera la contribució

Se 'n venen en la Imprempta d' aquest diari.

LLET PURA DE VACA

VACAS SUISSAS

Hort de Pau Abelló

Se ven al carrer primer del Roser núm. 4.

Publicacions regionalistas que 's reben en aquesta Redacció.

La Renaixensa», diari de Catalunya, «La veu de Catalunya», diari de Catalunya», «La Nació Catalana», Quinzenali de Catalunya, «L'Art del Pagés», quinzenari, «L' Aurora», mensual de Catalunya, «Lo Teatro Regional», setmanari de Barcelona.—«La Veu de Montserrat», setmanari de Catalunya, de Vich.—«La Costa de Llevant», setmanari de Catalunya, de Blanes.—«L' Olotí», setmanari de Catalunya, de Olot.—«Las Cuatre Barras», setmanari de Catalunya, de Vilafranca del Panadés.—Lo Geronés», setmanari de Catalunya, de Girona.—«La Veu del Vallés», setmanari de Catalunya, de Granollers.—«El Vendrellense», setmanari de Catalunya, del Vendrell.—«La Revista Gallega», setmanari de la Coruña (Galicia).—«Euskalduna», «Euskazale», setmanaris de Bilbao (Biscaya).—«El Eco del Guadalope», setmanari de Alcañiz (Aragó).

Servey dels trens de viatjers

De Mora á Reus

SORTIDA		ARRIBADA
4'19 m.	tren de mercancías ab cotxes de 3.ª classe	7'54 m.
5'45 m.	tren exprés ab cotxes de 1.ª classe..........	7'01 m.
8'41 m.	tren mercancías cotxes de 2.ª y 3.ª classe	12'31 t.
11'02 t.	tren correo ab cotxes de 1.ª 2.ª y 3.ª classe	1'53 t.
5'23 t.	tren de mercancías ab cotxes de 3.ª classe	8'48 n.

De Reus á Mora

SORTDA		ARRIBADA
7'01 m.	tren de mercancías ab cotxes de 3.ª classe	9'49 m.
1'26 t.	tren correo ab cotxes de 1.ª 2.ª y 3.ª classe	3'14 t.
3'28 t.	tren de mercancías ab cotxes de 3.ª classe	6'29 t.
7'03 n.	tren de id. ab cotxes 2.ª y 3.ª classe	10'06 n.
9'23 n.	tren exprés ab cotxes de 1.ª classe........	10'31 n.

De Reus á Barcelona

SORTIDA		ARRIBADA	
4'43 m.	tren correo ab cotxes de 1.ª 2.ª y 3.ª classe (1)	8'22 m.	Línea Vilanova
4'43 m.	» » » » » »	9'44 m.	» Vilafranca
7'09 m.	tren exprés ab cotxes de primera classe......	9'21 m.	
1'01 t.	tren de mercancías ab cotxes 2.ª y 3.ª classe	7'34 n.	
1'59 t.	tren correo ab cotxes de 1.ª 2.ª y 3.ª clase.....	5'08 t.	
6'35 t.	tren mixto ab cotxes de 2.ª classe (2).	10'13 n.	

De Barcelona á Reus

SORTIDA		ARRIBADA	
5'25 m.	tren mixto ab cotxes de 2.ª y 3.ª classe (3)	10'17 m.	Línea Vilafranca
9'51 m.	tren correo ab cotxes de 1.ª, 2.ª y 3.ª classe	1'01 t.	
11'15 m.	tren mercancías ab cotxes de 2.ª y 3.ª classe	6'35 t.	
1'55 t.	tren correo ab cotxes de 1.ª, 2.ª y 3.ª classe	5'31 t.	
7'02 t.	tren exprés ab cotxes de 1.ª classe..........	9'15 n.	

Reus 1 de Juliol de 1899.

(1) Trasbort á Sant Vicens.
(2) Idem á Roda y Sant Vicens.
(3) Idem á Sant Vicens y Roda.

Ferrocarril económich de Reus á Salou

Servey de trens que regirá desde 'l 2 d' Octubre de de 1899.

Sortidas de Reus.—4'10, 9'00 matí, 2'32, 5'43 tarde.

Sortidas de Salou.—4'56, 10'49 matí, tarde 5'10 y 7'25 nit.

***Tranvía á vapor.*—Sortidas de la estació: 11'20 y 7'50 nit.—Sortidas del Arrabal: 8'45 matí y 2'15 t.**

Reus 26 de Septembre 1899.

OBRA NOVA

Fills ilustres de Reus

DE

Francisco Gras y Elias

3 pessetas exemplar.—Se ven en aquesta Imprempta.